

הדו"ח הדיפלומטי

סקירה חודשית על מדיניות-החוץ האזורית של ישראל
עורך: ד"ר רועי קיבריק*

גיליון מס' 64, אוגוסט 2022

הדו"ח הדיפלומטי סוקר את התפתחויות החודש החולף במדיניות-החוץ של ישראל, בדגש על יחסי ישראל והפלסטינים, יחסי ישראל עם האזורים סביב לה (המזרח התיכון, אירופה ואגן הים התיכון), ותפקוד מערך החוץ

א. ישראל והפלסטינים

• **הרשות הפלסטינית דבקה בפתרון שתי המדינות, בישראל לא עושים דבר בכיוון - מחזיק התיק הישראלי-פלסטיני בממשל האמריקאי עמר ביקר** בישראל וברשות הפלסטינית ודן עם הצדדים ביוזמה הפלסטינית לקדם החלטה במועצת הביטחון של האו"ם המקבלת את פלסטין כמדינה מן המניין. יו"ר הרשות הפלסטינית אבו מאזן נועד עם קנצלר גרמניה שולץ, הדגיש בפניו את חשיבות תפקידה של גרמניה בהנעת תהליך מדיני כחברה ב"קבוצת מינכן", חזר על מחויבותו לפעולה בדרכי שלום והתנגדותו לאלימות וטרור, וקרא להמנע מצעדים חד-צדדיים שמקשים על קידום פתרון שתי המדינות. הרשות הפלסטינית גילתה עניין בבחירות בישראל וראש המודיעין הפלסטיני מאג'ד פרג' **נפגש** עם ראשי המשותפת עודה, טיבי ואבו שחאדה בחשאי ברמאללה. יו"ר ועדת האינטראקציה עם החברה הישראלית אל-מדאני **בירר** את יו"ר מרצ גלאון על נאום בחירתה ומחויבותה לסיום הכיבוש.

• **עוד סבב לחימה בעזה - מעצר מבוקש בכיר של הג'יהאד האסלאמי בג'נין, הוביל למתיחות סביב רצועת עזה, סגירת מעבר ארז ואף סגירת צירים לתנועה, אשר הסתיימה עם תקיפה של צה"ל ברצועה ופתיחה של סבב לחימה נוסף.** ישראל **הבהירה** כי היא פועלת נגד הג'יהאד ולא נגד החמאס. בזמן הלחימה **הושבתה תחנת הכוח בעזה עקב** מחסור בדלק, והושבתו מתקני טיהור השפכים, וחוף זיקים **נסגר** שוב לרחצה עקב זיהום. סבב הלחימה **נמשך** כשלושה ימים, **ונעשו מאמצים** בינלאומיים **במעורבות מצרים**, קטר **ושליח** האו"ם וונסלנד למנוע את הצטרפות חמאס ללחימה אשר הביאו לבסוף להפסקת אש, תוך התחייבות מצרית כי **תפעל** מול ישראל לשחרור אסירים של הג'יהאד. בחרין **גינתה** את ההתקפות הישראליות בעזה, ובירכה את מצרים על מאמציה להביא לרגיעה. גם ארה"ב, הרשות **הפלסטינית** וישראל **הודו** למצרים על מאמציה. משלחת ביטחונית מצרית שתכננה להגיע לישראל ולעזה בניסיון להסדיר את השבת השקט בין הצדדים ביטלה לבסוף את הגעתה עקב מתיחות עם ישראל.

• **תיאום ביטחוני ואזרחי עם הרשות הפלסטינית - שגריר ארה"ב בישראל נידס הופתע** לגלות כי ישראל לא מוכנה לאפשר פתיחה רציפה של מעבר אלנבי החל מה-30 לספטמבר כפי שהתחייבה בפני הנשיא ביידן בביקורו. היועץ לביטחון לאומי סאליבן הציג את ציפיית ארה"ב שישראל תעמוד בהתחייבותה בשיחתו עם שר הביטחון גנץ, ומשרדי הביטחון והתחבורה מאשימים זה את זה בחוסר המוכנות. פלסטינים מהגדה **המריאו לראשונה** לחו"ל **דרך** נמל התעופה רמון. רשות שדות התעופה **הודיעה** כי חברות התעופה הטורקית סאות'ווינגס ופגאסוס איירליינס יחלו להפעיל טיסות קבועות משדה רמון לתושבים מהרשות הפלסטינית לאיסטנבול ואנטליה. **החלה** ההסדרה של תעסוקת תושבי עזה בישראל באמצעות היתרי עבודה רשמיים בענפי הבניה והחקלאות. גופתה של מחבלת שנורתה למוות **לפני** כשנה **נמסרה**

* ד"ר רועי קיבריק הוא מנהל המחקרים של מכון מיתונים. ניתן ליצור עמו קשר ב: rkibrik@mitvim.org.il ולעקוב אחריו בטוויטר: @SergioKkibrik
הדו"ח הדיפלומטי נשען על פרסומים ומקורות גלויים, ואין באפשרותנו לבדוק באופן מלא את נכונותו של כל דיווח על פרטיו השונים. כמו כן, יש לזכור כי רבים מהתהליכים והאירועים ממשיכים להתפתח, והבנה מלאה של משמעותם דורשת פרספקטיבה רחבה יותר מאשר דו"ח חודשי. סייעה בהכנת הדו"ח החודשי, **נעה רקנטי**. הדו"ח מתפרסם במסגרת פרויקט בשיתוף קרן פרידריך אברט.

לידי הרשות הפלסטינית. כ-100 ילדים ואמהות מהגדה [בילו](#) לראשונה בחוף הים ביפו בהובלה של ארגוני חברה אזרחית. ילדים ערבים ויהודים מירושלים ומהשטחים [השתתפו](#) במחנה אימונים בכדורגל שהתקיים בירושלים.

• **מאבק דיפלומטי על תדמית ומדיניות הכיבוש** - מזכיר המדינה האמריקאי בלינקן [דחק](#) בשר הביטחון גנץ לפרסם בהקדם את ממצאי התחקיר הסופי על נסיבות הריגתה של העיתונאית אבו עאקלה, וכך עשתה סגניתו שרמן בפגישה עם השר לביטחון פנים בר לב. קנצלר גרמניה שולץ התנגד להגדרת ישראל כמדינת אפרטהייד במהלך מסיבת עיתונאים עם יו"ר הרשות אבו מאזן אשר [האשים](#) את ישראל בביצוע "50 שואות". אמירתו של אבו מאזן זכתה לביקורת חריפה [מצד](#), ראש הממשלה [לפיד](#), הקנצלר [שולץ](#), ארה"ב, [ואחרים](#), והביאה אותו להבהיר כי השואה היא פשע ייחודי שיש לגנותו. שר הביטחון גנץ [אשרר](#) את החלטתו משנה שעברה הקובעת כי שישה ארגוני זכויות אדם פלסטיניים הינם ארגוני טרור. צה"ל [פשט](#) על משרדי ארגוני זכויות האדם, החריס מסמכים והלחים את הדלתות. בלגיה, דנמרק, צרפת, גרמניה, אירלנד, איטליה, הולנד, ספרד ושוודיה הממנות ארגונים אלו, [גינן](#) את פשיטת צה"ל על המשרדים. הממשל האמריקאי [הצהיר](#) כי לא [קיבל](#) מידע התומך בהכרזתו של גנץ, וכי הוא ממשיך לראות בארגוני החברה האזרחית ארגונים לגיטימיים חשובים לדמוקרטיה, אך נמנע מלגנות את ישראל על המהלך. על רקע החלטת נורבגיה לסמן מוצרים מההתנחלויות [סירב](#) לפגוש את שרת החוץ הנורבגית. משרד החוץ [קבע](#) כי ארגון אמנסטי הפך לארגון מוביל במסע הדה-לגיטימציה נגד ישראל ובתיאורה כמדינת אפרטהייד, ותיאר אותו כאויב של מדינת ישראל. בארגון [איימו](#) לתבוע דיבה את סמנכ"ל אגף דיפלומטיה ציבורית במשרד החוץ.

ב. ישראל והאזורים סביב לה

המזרח התיכון

• **מצרים ממלאת תפקיד משמעותי כמתווכת** - מצרים מלאה תפקיד משמעותי בתיווך בין ישראל והגורמים בעזה כדי להביא להפסקת הלחימה במבצע "עלות השחר". ראש הממשלה לפיד [שוחח](#) עם נשיא מצרים א-סיסי [והודה](#) לו על תרומתו להרגעת השטח ולשמירה על היציבות והביטחון באזור. יחד עם זאת, מאמצי התיווך הביאו גם למתיחות בין ישראל למצרים שבחרה להעניק מעמד עצמאי לג'יהאד בעזה, לחבר בין המתרחש בעזה ובגדה וללחוץ על ישראל בסוגיית שחרור אסירים. נוכח הדלפות מצד ישראל על המתיחות בין הצדדים [ושימוש](#) שנעשה במתיחות לצרכים פוליטיים, [החליט](#) ראש המודיעין המצרי כמאל לבטל את הגעתו המתוכננת לישראל ולעזה, וראש השב"כ בר [יצא](#) לקהיר ליישר את ההדורים. באתר מצרי [דווח](#) כי מצרים מעוניינת לסייע בתיווך גם בין ישראל ולבנון בנוגע לגבול הימי. ביקורת ציבורית [נמתחה](#) על זמר מצרי שהצטלם במסיבה ביוון עם צעירה ישראלית.

• **מאמץ דיפלומטי ישראלי נגד חזרה להסכם הגרעין עם איראן** - בישראל [נפוצו](#) הערכות שונות לגבי [חזרה](#) קרובה להסכם הגרעין בין איראן והמעצמות, והיא [פנתה](#) להוביל מאמץ מדיני מול ארה"ב [למנוע](#) את ההסכם המתגבש. הממשלה [בחרה](#) שלא להגיע לעימות פומבי עם ממשל בידן בנושא, ושר הביטחון גנץ וראש המל"ל חולתא [קיימו פגישות](#) בווישינגטון. חולתא [נפגש עם היועץ](#) לביטחון לאומי סאליבן וסגנית מזכיר המדינה שרמן, אך פגישתו המתוכננת עם מזכיר המדינה בלינקן [בוטלה](#). גנץ [נפגש](#) אף הוא עם סאליבן, [דחף](#) להכנת אופציה צבאית ובמקרה של הסכם להסרה הדרגתית של הסנקציות. ראש הממשלה לפיד [שוחח](#) בנושא עם קנצלר גרמניה שולץ ונשיא צרפת מקרון, [קיים תדור](#) לכתבים הזרים בו [תקף](#) את נוסח ההסכם המתגבש [וטען](#) כי הוא לא טוב. ראש המוסד ברנע [יצא](#) באופן פומבי [נגד](#) ההסכם תוך מתיחת ביקורת על הממשל האמריקאי, בניגוד להתנהלות [שביקשה](#) ישראל לקדם. ערב [יציאת](#) ברנע לדין בסנאט בווישינגטון, [עדכנה](#) ישראל את הבית הלבן כי לפיד קיים שיחת הבהרה עם ברנע בנוגע להתבטאויותיו האחרונות, וכי הן לא יחזרו.

• **חיזוק היחסים עם מרוקו** - מפכ"ל המשטרה שבתאי [ערב](#) ביקור רשמי במרוקו. [אושרה](#) בניית מבנה הקבע של השגרירות הישראלית ברבאט. מרוקו [הודיעה](#) כי היא עוקבת בדאגה אחר הלחימה בעזה, מבלי להאשים את ישראל במצב. סקר שנערך [מצא כי](#) 31 אחוזים מהמרוקאים [תומכים](#) בנורמליזציה עם ישראל, דבר המהווה ירידה של עשרה אחוזים משנה שעברה. מוזיאון להיסטוריה יהודית [נחנך](#) בעיר טנג'יר. המלך מוחמד השישי הדגיש בנאומו השבועי את חשיבות שימור הקשר עם התפוצות המרוקאיות, כולל זו של הקהילה היהודית בישראל. יחד עם זאת, [ביקר](#) המלך את עמדת ישראל

וצרפת ביחס לסוגיית סהרה המערבית אשר אינן מכירות באופן ברור בריבונות מרוקו על האזור. איגודי הכדורעף של מרוקו וישראל [חתמו](#) על הסכם לשיתוף פעולה, ונבחרת ההיאבקות של מרוקו [השתתפה](#) בטורניר בינלאומי שנערך בבאר שבע לזכר הספורטאים הישראלים שנרצחו באולימפיאדת מינכן.

- **חיזוק היחסים עם איחוד האמירויות ובחריין - ביוזמת** משרדי התיירות של ישראל והאמירויות החלו סוכני נסיעות לשווק חבילות משולבות לטיולים בשתי המדינות. לירון זסלנסקי [החלה](#) את תפקידה כקונסולית כללית בדובאי. משלחות מטעם אוניברסיטאות בישראל [נפגשו](#) בבחריין עם נציגי מערכת ההשכלה הגבוהה כדי לדון בשיתופי פעולה מחקריים וחילופי סטודנטים, ו**קודמו שיתופי** פעולה בתחום ההיי-טק.
- **קידום טיסות למזרח מעל ערב הסעודית - סעודיה הודיעה** לחברות התעופה הישראליות אל על, ישראייר וארקיע כי הן יכולות לטוס במרחב האווירי של המדינה. ישראל [פנתה לעומאן](#) בבקשה לאשר את המעבר של טיסות ישראליות מעל שטח האווירי, על מנת לנצל את ההסכמה הסעודית לטובת קיצור הטיסות מישראל למזרח.
- **ישראל ממשיכה לתקוף בסוריה - צה"ל תקף** מטרות בקרבת הגבול עם קונייטרה, והזהיר את מפקדי הצבא הסורי במקום משיתוף פעולה עם החיזבאללה. בהמשך [תקף חיל](#) האוויר אתר בקרבת טרטוס הנמצאת תחת שליטה רוסית, ולאחר מכן [תקף](#) אתר גדול של אלפי טילים באזור מסיאף. משרד החוץ הסורי דרש ממועצת הביטחון של האו"ם לגנות את התוקפנות הישראלית. [דווח](#) כי השליח הבריטי לסוריה הרגרייבס נפגש בארץ עם נציגי משרדי החוץ והביטחון ושיבח את פעילות ישראל בסוריה.

אירופה

- **מסבר עם רוסיה סביב פעילות הסוכנות היהודית - הנשיא הרצוג שוחח עם** הנשיא פוטין [בנוגע](#) לפעילות הסוכנות היהודית ברוסיה על רקע המשך ההליכים המשפטיים נגדה, [וסיכם](#) עמו שהמגעים בעניין יימשכו בין הגורמים הרלבנטיים של המדינות. לאחר השיחה בין הנשיאים [שוחח](#) בטלפון ראש המל"ל חולתא עם מקביליו בקרמלין, והציע להעביר את בירור הסוגיה לגישור מחוץ לכותלי בית המשפט. [בקשתו](#) נדחתה, אך בית הדין שהתכנס [החליט](#) לדחות את המשך הדיון לאמצע ספטמבר. רוסיה [תקפה](#) את ישראל בעקבות המבצע בעזה ופעילותה בשטחים, [הטילה עליה את](#) האחריות ללחימה, ואף האשימה אותה בצביעות בהקשר למלחמה באוקראינה.
- **סיוע הומניטרי לאוקראינה - משרד החוץ ארגן** והעביר קורס הכשרה לעזרה פסיכולוגית ראשונה לקבוצה של עובדים סוציאליים ופסיכולוגים מאוקראינה. החברה האזרחית בישראל המשיכה לסייע לאוקראינה [והעבירה](#) כ-25 אלף מנות מזון. אוקראינה [הזהירה](#) את המתפללים היהודים שלא להגיע השנה לאומן עקב המלחמה המתנהלת וחוסר יכולתה לערוב לביטחונם. [דווח](#) כי 33 אלף פליטים אוקראינים נמלטו מהמלחמה לישראל, רובם המוחלט נשים, ילדים וקשישים, ושמחציתם כבר עזבו. רבים במערכת הפוליטית בישראל, ובראשם ראש הממשלה לפיד, [בירכו את](#) אוקראינה לרגל יום עצמאותה ה-31.
- **יחסים עם גרמניה - ראש הממשלה לפיד שוחח עם** קנצלר גרמניה שולץ אשר גינה את התבטאויותיו של יו"ר הרשות הפלסטינית אבו מאזן שהשווה בין השואה לבין פעולות ישראל כלפי העם הפלסטיני. לפיד חזר על התנגדותה של ישראל לחדרה להסכם הגרעין, והשניים סיכמו על המשך חיזוק שיתוף הפעולה בין המדינות. בעקבות תלונה על דבריו אבו מאזן [פתחה](#) משטרת ברלין בחקירה ראשונית נגדו בגין הכחשת שואה. השגריר החדש בגרמניה פרושאור [הגיש](#) את כתב אמנתו לנשיא גרמניה שטיינמאייר. תנועות ימין קיצוני בישראל [יצאו](#) בקמפיין שקרי נגד פעילותה של קרן פרידריך אברט (גילוי נאות: גם דו"ח זה מופק בתמיכת ידידנו בקרן).
- **ביטול המסעות לפולין - משרדי החוץ והחינוך הודיעו** כי על רקע המבוי הסתום בשיחות עם פולין, משלחות הנוער המתוכננות בחודשים הקרובים למחנות ההשמדה יבוטלו.

אגן הים התיכון

• **התקדמות במשא ומתן עם לבנון על שרטוט הגבול הימי** - ראש הממשלה לפיד [נפגש עם](#) המתווך האמריקני הוכשטיין שהגיע לישראל בחשאי לאחר ביקורו בלבנון. הקבינט המדיני ביטחוני [דן](#) בסוגיית המשא ומתן עם לבנון. שר החוץ הלבנוני חביב הביע אופטימיות מתוצאות השיחות, אך הבהיר כי הסכם על הגבול הימי לא יוביל ליחסים בין המדינות או לשיתוף במאגרי הגז, וכי כל צד יחתום על מסמך נפרד. בלבנון [דווח כי](#) ישראל השיבה בשלילה להצעה הלבנונית שהעביר הוכשטיין, אך הוכשטיין [הכחיש](#) זאת. פורום קהלת והח"כים לוין וסטרוק [יצאו](#) נגד ההסכם המתגבש וטענו כי בכל מקרה יש להביאו למשאל עם בהתאם לחוק היסוד, דבר [שנדחה](#) על ידי המשפטנים היות ומדובר על מים כלכליים אשר החוק לא חל עליהם. תחילת הקידוח באסדת כריש נדחה מספטמבר לאוקטובר, ויאפשר זמן נוסף למשא ומתן. אלופת לבנון בשחמט פוואז [פרשה](#) מאלופות אבו דאבי הפתוחה עקב סירובה לשחק נגד שחקן ישראלי.

• **ישראל ותורכיה מכוננות מחדש יחסים דיפלומטיים מלאים** - ראש הממשלה לפיד והנשיא ארדואן [שוחחו והכריזו על](#) החזרת היחסים הדיפלומטיים המלאים בין המדינות, [ובכללם](#) השבת השגרירים והקונסולים. ההכרזה הגיעה לאחר [סיכום](#) אליו הגיעו מנכ"ל משרד החוץ אושפיז וסגן שר החוץ התורכי אונאל. הנשיא הרצוג [בירך](#) על המהלך, וכן שר החוץ התורכי צ'אבושלו. משרד החוץ התורכי [הוציא](#) הודעת גינוי מתונה באופן יחסי ללחימה בעזה והפגיעה באזרחים, וקרא לפעול במתינות ולהוביל להפסקת האירועים. נשיא תורכיה ארדואן [הסכים](#) לקבל לטיפול ילדה שנפצעה בסבב הלחימה בעזה.

ג. מערך החוץ הישראלי

• **המרכיב הדמוקרטי במדיניות-החוץ הישראלית** - מנכ"ל משרד החוץ אושפיז [נזף](#) בשגריר ישראל בבוסניה גנדלר על הבעת תמיכה בחוק פרו-לאומי אליו מתנגדת הממשלה המקומית והקהילה היהודית במדינה. חברי כנסת ממרצ [פנו](#) לראש הממשלה לפיד בקריאה לעצור את הנוהל המגביל את העסקתם של מבקשי מקלט. יו"ר יד ושם דיין [נפגש](#) באוסטריה עם הקנצלר ניהאמר וחתם על שורה של הבנות והסכמים לקידום מאבק משותף באנטישמיות. הרשות לניצולי שואה [חתמה](#) עם הביטוח הלאומי ברומניה על הסכם המעניק קצבת פנסיה חודשית לשורדי שואה

• **מאבק מתמשך על הסכם שכר** - עובדי משרד החוץ [נערכו](#) לשבש את ביקוריו הצפויים של ראש הממשלה לפיד בעצרת האו"ם ובגרמניה במהלך ספטמבר נוכח המבוי הסתום במשא ומתן בינם לבין האוצר על הסכם שכר ותנאי עבודה. תלונות על תנאי ההעסקה [הושמעו](#) גם על ידי עובדי אית"ן.

• **"היחסים המיוחדים" בין ישראל וארה"ב** - חיל הים הישראלי [ערך](#) אימון משותף עם צבא ארה"ב בים האדום. שגריר ארה"ב בישראל נידס [נפגש](#) עם יו"ר האופוזיציה נתניהו לשכנעו לתמוך בקידום הפטור מוויזה לישראלים.

• **סחר בסייבר במדיניות-החוץ** - חברת סלברייט הישראלית [מכרה](#) כלי פריצה לטלפונים ניידים למשטרה המקומית באוגנדה. ראש שירותי הביון ביוון התפטר בעקבות [האשמות](#) על מעקב אחרי עיתונאים במדינה בעזרת תוכנה ישראלית..

ה. פרסומים אחרונים של מכון מיתוים

<p>שירי לוינס, "ארגוני שלום של נשים בתהליכי שלום פורמליים: התועלת בשותפות ומחירי ההדרה", מכון מיתוים, אוגוסט 2022, ד"ר נמרוד גורן וד"ר מיוראל אוסבורג, "נסיגה דמוקרטית וביטחוניזציה: אתגרים לישראל, האיחוד האירופי ויחסי ישראל-אירופה", מכון מיתוים ו-PAX, אוגוסט 2022.</p>	<p>מחקרים ודו"חות</p>
<p>ד"ר נמרוד גורן, "אל הפודיום הזה, כדאי לישראל והפלסטינים להתחיל להתאמן", הארץ, 4 באוגוסט 2022. נדב תמיר, "ובכן, מי הוא הצבוע?", זמן ישראל, 8 באוגוסט 2022. ד"ר עידו זלקוביץ, "בבוקר שאחרי 'עלות השחר' רואים היטב את האתגרים וההזדמנויות", הארץ, 11 באוגוסט 2022. שירי לוינס, "החתיכה החסרה סביב שולחנות המו"מ: נשים", הארץ, 18 באוגוסט 2022. ח"כ לשעבר קסניה סבטלובה, "קידום הנורמליזציה האזורית לשלב הבא עובר אצל הפלסטינים", הארץ, 24 באוגוסט 2022.</p>	<p>מאמרי דעה</p>
<p>יהונתן ליס "ישראל ותורכיה הכריזו על החזרת השגרירים וחדוש היחסים הדיפלומטיים במלואם", הארץ, 17 באוגוסט 2022. ד"ר נמרוד גורן "החזרת השגרירים ישראל תורכיה", כאן ב', 18 באוגוסט 2022. ד"ר נמרוד גורן "החזרת השגרירים ישראל-תורכיה", N12, 20 באוגוסט 2022. ד"ר נמרוד גורן, "החזרת השגרירים ישראל-תורכיה", גל"צ, 23 באוגוסט 2022.</p>	<p>ראיונות בתקשורת</p>